Justitieutskottets betänkande 1986/87:23

om anslag till polisväsendet, m. m.

(prop. 1986/87:100 bil. 4, B 1–9, jämte motioner)

JuU
1986/87:23

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas regeringens förslag om medelsanvisning till polisväsendet för nästa budgetår samt ett femtiotal motionsyrkanden med anknytning till polisväsendet m. m.

Utskottet tillstyrker – med vissa uttalanden – regeringens förslag till medelsanvisning. Motioner rörande bl. a. fördelningen av polismanstjänster, inriktningen i stort av polisverksamheten och en specialpolisstyrka avstyrks av utskottet. Med anledning av motionsyrkanden om ny- eller ombyggnad av polishus i ett stort antal orter föreslår utskottet ett tillkännagivande till regeringen om verksamma åtgärder för att påskynda byggandet av polishus.

Till betänkandet har fogats ett antal reservationer och särskilda yttranden. De gäller bl. a. antagningen av polisaspiranter, åtgärder mot våldsbrottsligheten och en polisstyrka för särskilt allvarliga händelser.

ANDRA HUVUDTITELN

Polisväsendet

1. **Rikspolisstyrelsen.** Regeringen har i proposition 1986/87:100 bilaga 4 (justitiedepartementet) under punkt B 1 (s. 41–45) föreslagit riksdagen att till Rikspolisstyrelsen för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 532 529 000 kr.

Motioner

I motion 1986/87:Ju205 av Göran Ericsson (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att antagningen till polishögskolan för budgetåret 1987/88 skall vara 460 platser.

I motion 1986/87:Ju217 av Karin Ahrland m. fl. (fp) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen till Rikspolisstyrelsen för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 582 529 000 kr. (yrkande 1).

I motion 1986/87:Ju218 av Carl-Johan Wilson (fp) och Ingrid Ronne-Björkqvist (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till

1 *Riksdagen 1986/87. 7 saml. Nr 23*

Rättelse: S. 8 rad 9, S. 18 rad 3, 26, S. 22 rad 10 Står: Ju634 Rättat till: Ju624

känna vad i motionen anförts om ändring av polisutbildningen så att delar av densamma kan genomföras vid allmän högskola.

I motion 1986/87:Ju219 av Margitta Edgren (fp) och Charlotte Branting (fp) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att rikspolisstyrelsen får i uppdrag att genomföra en kravanalys av vilka fysiska och psykiska krav som polisyrket ställer.

I motion 1986/87:Ju225 av Alf Svensson (c) hemställs, såvitt nu är i fråga,
– att riksdagen beslutar att 300 polisaspiranter skall antas för budgetåret 1987/88 (yrkande 1),
– att riksdagen beslutar att till anslaget B 1. Rikspolisstyrelsen anvisa ett i förhållande till regeringen med 20 milj. kr. förhöjt anslag (yrkande 2).

I motion 1986/87:Ju236 av Göran Ericsson m. fl. (m) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen beslutar att öka intagningen till polishögskolan till 460 platser (yrkande 1).

I motion 1986/87:Ju403 av Bengt Westerberg m. fl. (fp) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen beslutar att intagningen av polisaspiranter till polisutbildningen 1987/88 skall öka från 150 till 460 (yrkande 10).

I motion 1986/87:Ju630 av Stig Svensson (m) och Björn Körlof (m) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om att ökade resurser bör ställas till polisens förfogande i enlighet med vad som anförts i motionen (yrkande 2).

I motion 1986/87:Ju635 av Ulla Tillander (c) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om behovet av insatser för att komma åt den allt grövre våldsbrottsligheten (yrkande 1).

I motion 1986/87:Ju808 av Olof Johansson m. fl. (c) hemställs, såvitt nu är i fråga,
– att riksdagen beslutar att 460 polisaspiranter skall antas för vardera budgetåren 1987/88, 1988/89 samt 1989/90 (yrkande 1),
– att riksdagen beslutar att till anslaget B 1. Rikspolisstyrelsen, förvaltningskostnader anvisa ett i förhållande till regeringen med 10,5 milj. kr. förhöjt anslag om 140 365 000 kr. (yrkande 2),
– att riksdagen beslutar till anslaget B 1. Löner och utrustning till aspiranter m. m. anvisa ett i förhållande till regeringen med 24 554 000 kr. förhöjt anslag om 296 561 000 kr. (yrkande 3).

I motion 1986/87:Ju809 av Per-Olof Strindberg m. fl. (m) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen till rikspolisstyrelsen för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 582 529 000 kr. (yrkande 3).

I motion 1986/87:Ju818 av Ann-Cathrine Haglund (m) och Birgitta Rydle (m) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att intagningen till polishögskolan skall vara 460 polisaspiranter (yrkande 1).

Inledning

Rikspolisstyrelsen fick den 1 oktober 1984 en ny organisation (prop. 1983/84:89, JuU 16, rskr. 182 och prop. 1983/84:111, JuU 27, rskr. 331). Organisationsförändringen hade förberetts bl. a. av 1981 års polisberedning och ingick i den omfattande reform av polisväsendet som nu är i princip avslutad.

Rikspolisstyrelsen har i en skrivelse till regeringen i september 1986 hemställt om vissa ändringar i organisationen. Bl. a. förslås att antalet avdelningar vid sidan om säkerhetsavdelningen minskas från tre till två. Rikspolisstyrelsen har motiverat sin begäran med att den organisationsöversyn som företogs av polisberedningen genomfördes under stor tidspress och utan ingående analyser. På grund av de besparingskrav som lagts på styrelsen har organisationen inte fungerat som var avsett och erfarenheterna har enligt rikspolisstyrelsen visat att vissa behov förbisågs vid den tidigare organisationsöversynen.

Frågan om att ändra rikspolisstyrelsens organisation är föremål för överväganden inom justitiedepartementet med, enligt vad utskottet erfarit, sikte på en snar lösning i den riktning som styrelsen föreslagit.

Beträffande anslagsberäkningen framhåller departementschefen att det redan under nästa budgetår bör finnas utrymme att ta ut den resterande medelsminskning om 4 % som enligt det treåriga huvudförslaget skulle ske under de kommande två budgetåren. Detta innebär enligt departementschefen att rikspolisstyrelsen för budgetåret 1988/89 inte skall vidkännas någon anslagsminskning.

Medelsberäkningen för nästa budgetår – 532 529 000 kr. – innebär att anslaget för rikspolisstyrelsen sänks med ca 20 milj. kr. jämfört med innevarande budgetår. Departementschefen nämner att 1,3 milj. kr. har beräknats för bl. a. utbildning rörande bekämpning av ekonomisk brottslighet liksom att medel avsatts för den vid rikspolisstyrelsen nyinrättade personalansvarsnämnden, som skall handlägga disciplinärenden m. m. inom polisväsendet.

Antagning av polisaspiranter

Departementschefen föreslår för kommande budgetår att 150 nya aspiranter antas till polishögskolan och att en polischefskurs med 30 aspiranter anordnas. Beträffande antagningen av polisaspiranter uttalar departementschefen att han vid sin anmälan till de tre senaste årens budgetpropositioner har kunnat konstatera att personalläget inom polisväsendet inneburit att antalet utbildade polismän väsentligt har överstigit antalet polismanstjänster. Han erinrar vidare om att en bättre balans mellan antalet utbildade polismän och polismanstjänster skall eftersträvas och att förslaget om antagning av nya polisaspiranter för nästa budgetår har präglats av denna målsättning.

Antalet polismän som i dag saknar en s. k. tablåtjänst uppgår till ca 1 300 mot ca 1 400 föregående år och enligt departementschefen är därmed de

beräkningar som redovisades i föregående års budgetproposition om en antagning för de tre kommande budgetåren om 150, 250 resp. 430 aspiranter fortfarande giltiga utifrån den angivna målsättningen.

Departementschefen erinrar vidare om att 1981 års polisberedning i sitt slutbetänkande (SOU 1985:62 s. 263 ff) har redovisat vissa överväganden om aspirantantagningen. Han förklarar att han avser att i ett annat sammanhang återkomma med sina ställningstaganden i den frågan.

I motionerna 205, 217, 225, 236, 403, 630, 635, 808, 809 och 818 föreslås att det skall antas fler polisaspiranter än enligt regeringens förslag. I motion 225 förordas 300 aspiranter medan övriga motioner uttalar sig för en antagning av 460 aspiranter.

Utskottet delar uppfattningen att utvecklingen av personalläget det senaste året inte föranleder annat än att den tidigare nämnda planen för aspirantantagningar bör följas såvitt gäller budgetåret 1987/88. I likhet med förra året utgår utskottet ifrån att departementschefen i lämpligt sammanhang för riksdagen redovisar de överväganden som kan föranledas av polisberedningens nyssnämnda förslag om aspirantantagningarna. I det sammanhanget får bedömas behovet av aspirantantagning för kommande budgetår.

Utskottet godtar således regeringens förslag om antalet aspiranter och har inte heller i övrigt någon invändning såvitt angår den av regeringen föreslagna medelsanvisningen. Utskottet tillstyrker bifall till regeringens förslag till medelsanvisning för rikspolisstyrelsen och avstyrker bifall till de här behandlade yrkandena i motionerna 205, 217, 225, 236, 403, 630, 635, 808, 809 och 818.

Vad som i övrigt har anförts av departementschefen under förevarande anslag föranleder inget särskilt uttalande från utskottets sida.

Integration av polisutbildningen

I motion 218 förespråkas att delar av den teoretiska polisutbildningen, t. ex. i juridik, sociologi och psykologi, skall kunna fullgöras vid allmänna högskolor och det föreslås att riksdagen uppdrar åt regeringen att utreda huruvida delar av polisutbildningen kan decentraliseras till olika högskolor. Härigenom skulle enligt motionärerna uppnås dels att utbildningsresurserna utnyttjades bättre, dels att polisens relationer till allmänheten förbättrades genom den utökade kontakten.

Polisutbildningen reformerades genom beslut år 1985. Grundutbildningen är numera treårig. Den inleds med en 40 veckor lång grundkurs. Därefter följer praktiktjänstgöring i ett och ett halvt år. Denna innehåller dels polispraktik, dels s. k. samhällspraktik, i första hand inom den sociala sektorn. Grundutbildningen avslutas med ytterligare en teoretisk kurs om 20 veckor. De första eleverna med den nya utbildningen kommer att lämna polishögskolan vid utgången av vårterminen år 1988. Den teoretiska delen av polisutbildningen fullgörs vid polishögskolan i Ulriksdal där även en omfattande fortbildning bedrivs.

1975 års polisutredning föreslog att polisutbildningen skulle samordnas med den allmänna högskolan bl. a. genom att delar av undervisningen skulle

förläggas till universitet eller annan högskola. Såväl departementschefen som utskottet ställde sig i och för sig positiva till en ökad integration av undervisningen men ville avvakta kommande utredningar före ett ställningstagande (prop. 1980/81:13 s. 127, JuU 24 s. 19).

Utskottet uttalade sig ånyo i frågan om integration av polisundervisningen i sitt betänkande JuU 1983/84:16 s. 18 i samband med behandlingen av proposition 1983/84:89 om polisens organisation, m. m. Utskottet anförde då att det var av värde att polisutbildningen i högre grad än för närvarande kunde integreras med den övriga högre utbildningen i samhället. Med tanke på att frågor rörande polisutbildningens närmare innehåll skulle komma att tas upp i en senare proposition till riksdagen ansåg utskottet dock att det då saknades skäl till någon åtgärd från riksdagens sida.

I propositionen om polisens arbetsformer på lokal och regional nivå, utbildning och rekrytering (prop. 1984/85:81) diskuterades utförligt frågan om integration mellan polishögskoleutbildningen och annan högskoleutbildning. Departementschefen kom i propositionen (s. 30) till slutsatsen att det då inte var möjligt att åstadkomma någon egentlig integration även om han i princip kunde ansluta sig till önskemålet om en sådan. Det var, enligt departementschefen, däremot både möjligt och lämpligt med ett samarbete och en samordning på det mer praktiska planet inom ramarna för verksamheten vid polishögskolan.

Förslagen i propositionen föranledde i nu aktuellt hänseende inga uttalanden från utskottets sida annat än att utskottet anslöt sig till de i propositionen angivna riktlinjerna (JuU 1984/85:18 s. 4). Riksdagen godtog förslagen.

Utskottet har inhämtat att man vid polishögskolan har förberett det kommande forskningsarbetet vid högskolan, för vilket medel för två forskarassistenttjänster finns avsatta, genom omfattande kontakter med andra högskolor och även med myndigheter såsom arbetslivscentrum, brottsförebyggande rådet och försvarets forskningsanstalt. Man hoppas kunna etablera ett samarbete i fastare former. Den nya polisutbildningen är vidare vad gäller innehåll, uppläggning och metodik anpassad till vad som är vanligt vid andra högskolor. En förutsättning för att kunna uppfylla de krav som den nya polisutbildningen ställer i dessa hänseenden har, enligt polishögskolans ledning, varit en omfattande fortbildning av lärarna. Fortbildningen har skett och sker alltjämt i nära samarbete med särskilt de pedagogiska institutionerna vid universiteten i Uppsala och Stockholm. I undervisningen slutligen förekommer ett etablerat utbyte av lärare mellan t. ex. socialhögskolan och polishögskolan i såväl den grundläggande utbildningen som fortbildningsverksamheten. Gemensamma seminarier för studenterna vid de nämnda högskolorna förekommer för närvarande inom grundutbildningen. Olika experter från myndigheter och näringslivet deltar i särskilda moment av undervisningen. Expertmedverkan är särskilt vanlig när det gäller fortbildningsverksamheten. Polishögskolan strävar efter att öka kontakterna utåt inom den ram som kravet att tillgodose behovet av en högklassig polisutbildning ger.

Såsom utskottet tidigare har framhållit är det i sig av värde om polisutbildningen i högre grad kunde samordnas med annan högskoleutbildning. Dock

anser utskottet i linje med vad som tidigare framhållits att polishögskolans uppgift att utbilda kvalificerad polispersonal måste prioriteras. Utskottet anser inte heller att de kraftigt ökade kostnader som en integration med bibehållna yrkesspecifika inslag i polisutbildning skulle medföra är försvarbara i dagens statsfinansiella situation. Det är därför, mot bakgrund av utskottets principiella inställning, desto mer glädjande att ett så pass omfattande samarbete mellan polishögskolan och andra samhällsorgan förekommer. Det bör i sammanhanget också noteras att den första årskullen polismän med den nya utbildningen ännu inte lämnat polishögskolan. Det pågående samarbetet kan därför snarast ses som en inledning till en önskvärd utveckling mot ett alltmer omfattande samarbete i olika former. Utskottet förordar en fortsatt utveckling i denna riktning. Någon särskild åtgärd från riksdagens sida är emellertid inte påkallad. Utskottet avstyrker bifall till motionen.

Frågan om inrättandet av en professur vid polishögskolan tar utskottet upp till behandling i ett senare betänkande med anledning av proposition 1986/87:80 om forskning.

Polisyrkets krav

I motion 219 begärs en analys av de fysiska och psykiska krav som polisyrket ställer. Motionärerna anser att en sådan analys – i förening med en utvärdering av de kvinnliga polisernas insatser – är en förutsättning för att undanröja den misstro som enligt motionärerna finns mot kvinnliga polisers förmåga att klara yrkets krav.

Antagningskraven till polisutbildning fastställs av rikspolisstyrelsen. De nuvarande kraven som fastställdes år 1976 är inriktade mot den sökandes såväl fysiska som psykiska förutsättningar för yrket och kan sammanfattas så att en sökande förutom vissa förkunskaper måste ha en för polisyrket lämplig kroppskonstitution samt ha gott omdöme och stabilt psyke. Antagningskraven är i stort sett desamma för män och kvinnor. Dock accepteras bl. a. en något kortare kroppslängd för kvinnor.

En projektgrupp inom rikspolisstyrelsen gör för närvarande en översyn av de krav som nu gäller för anställning som polisaspirant. Projektgruppen har lagt fram förslag beträffande bl. a. kraven i fråga om personligheten, synskärpa, färgseende och hörsel (rapport 1986:5).

Inom projektgruppen pågår för närvarande arbetet med avsnittet om de fysiska krav som polisyrket ställer. Man räknar inom gruppen med att lägga fram ett förslag för rikspolisstyrelsen under hösten 1987.

Andelen kvinnliga aspiranter till polisyrket har sedan budgetåret 1983/84 uppgått till omkring 25 % av de antagna aspiranterna, medan andelen kvinnliga sökande uppgått till omkring 35 %.

Vid ställningstagande till motionen vill utskottet först konstatera att det är ett angeläget ämne som motionärerna tar upp. Det är sålunda av flera skäl viktigt att polisverksamheten till sig kan knyta kvinnliga befattningshavare på alla nivåer. I linje med tankarna bakom motionsönskemålet vill utskottet framhålla att utskottet, som ser positivt på rekryteringen av kvinnliga poliser, anser det självklart att rekryteringsarbetet sker under iakttagande av

lagstiftningen om jämställdhet i arbetslivet och de principer som ligger till grund för denna. Särskilt viktigt är därvid att speciella krav för antagning till polisyrket som kan motverka rekryteringen av kvinnliga sökande inte ställs upp utan tungt vägande sakliga skäl. Av vikt är givetvis även att jämställdhetsaspekterna beaktas i det dagliga polisarbetet. På grund härav och då utskottet utgår ifrån att de frågor som behandlas i motionen kommer att uppmärksammas i det utredningsarbete som pågår hos rikspolisstyrelsen avstyrker utskottet bifall till motionen.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *medelsberäkningen och antagning av polisaspiranter*
att riksdagen med avslag på motion 1986/87:Ju205, motion 1986/87:Ju217 i denna del (yrkande 1), motion 1986/87:Ju225 i denna del (yrkandena 1 och 2), motion 1986/87:Ju236 i denna del (yrkande 1), motion 1986/87:Ju403 i denna del (yrkande 10), motion 1986/87:Ju630 i denna del (yrkande 2), motion 1986/87:Ju635 i denna del (yrkande 1), motion 1986/87:Ju808 i denna del (yrkandena 1, 2 och 3), motion 1986/87:Ju809 i denna del (yrkande 3) och motion 1986/87:Ju818 i denna del (yrkande 1) och med bifall till regeringens förslag till *Rikspolisstyrelsen* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 532 529 000 kr.,

2. beträffande *integration av polisutbildningen*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Ju218,

3. beträffande *polisyrkets krav*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Ju219.

2. **Polisverksamheten rörande brott mot rikets säkerhet m. m.** Regeringen har under punkt B 2 (s. 45) föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, till Polisverksamheten rörande brott mot rikets säkerhet m. m. för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 163 199 000 kr.

Utskottet

I den nyligen avlämnade propositionen om totalförsvarets fortsatta utveckling (prop. 1986/87:95, bil. 2) har regeringen föreslagit riksdagen att till Polisverksamhet rörande brott mot rikets säkerhet m. m. för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 188 301 000 kr. Propositionen har hänvisats till försvarsutskottet, som hemställt om yttrande från justitieutskottet i här aktuell del. Justitieutskottet avser att inom kort ta ställning till regeringens förslag till medelsanvisning i yttrande till försvarsutskottet. Ett antal frågor rörande den polisiära säkerhetstjänsten aktualiserade genom motioner avser utskottet att behandla i ett senare sammanhang. Vad här sagts om behandlingen av regeringens förslag till medelsanvisning får utskottet härmed för riksdagen

anmäla.

3. **Statens kriminaltekniska laboratorium.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 3 (s. 45–47) och hemställer

att riksdagen till *Statens kriminaltekniska laboratorium* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 22 308 000 kr.

4. **Lokala polisorganisationen.** Regeringen har under punkt B 4 (s. 47–49) föreslagit riksdagen att till Lokala polisorganisationen för budgetåret 1987/88 anvisa ett förslagsanslag av 4 935 784 000 kr.

Motioner

I motion 1985/86:Ju624 av Alf Svensson (c) hemställs med hänvisning till motion 1985/86:So253, såvitt nu är i fråga, att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts angående effektivare tull och polis (yrkande 2).

I motion 1986/87:Ju208 av Göran Ericsson (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts rörande uppsättandet av en specialutbildad polisstyrka för bekämpning av terroristhandlingar och liknande svår brottslighet.

I motion 1986/87:Ju210 av Grethe Lundblad m. fl. (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om prioritering av miljöbrottsärenden inom polis- och åklagarväsendet.

I motion 1986/87:Ju211 av Karl-Gösta Svenson (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ytterligare polisiära resurser i Blekinge.

I motion 1986/87:Ju212 av Ewy Möller (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om oförändrade polisiära resurser i Västerviks polisdistrikt.

I motion 1986/87:Ju214 av Martin Olsson (c) och Görel Thurdin (c) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts dels om bevarandet av polismanstjänsterna även i de mindre tätbefolkade delarna av vårt land och dels om avvisande av rikspolisstyrelsens förslag om minskning av antalet polismanstjänster i Västernorrlands län.

I motion 1986/87:Ju217 av Karin Ahrland m. fl. (fp) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen vid behandlingen av anslaget Lokala polisorganisationen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om 70 nya polismanstjänster för bekämpningen av främst våldsbrottslighet m. m. (yrkande 2).

I motion 1986/87:Ju220 av Bo Lundgren m. fl. (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av polisiära resurser i Kristianstads län.

I motion 1986/87:Ju221 av Siri Häggmark (m) och Jens Eriksson (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av ytterligare polisiära resurser i Bohuslän.

I motion 1986/87:Ju222 av Gunhild Bolander (c) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna dels behovet av att polismyndigheten i Visby tillerkänns en trafikavdelning i den grundläggande organisationen och dels behovet av en omräkning utifrån i motionen angivna särskilda faktorer vid fördelningen av polismanstjänster vid polisorganisationen i Visby.

I motion 1986/87:Ju225 av Alf Svensson (c) hemställs, såvitt nu är i fråga,

– att riksdagen beslutar att tillsätta 100 nya tjänster för övriga polismän utöver regeringens förslag (yrkande 3),

– att riksdagen beslutar att till anslaget B 4. Lokala polisorganisationen anvisa ett i förhållande till regeringen med 20 milj. kr. förhöjt anslag (yrkande 4).

I motion 1986/87:Ju227 av Martin Segerstedt m. fl. (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av polisresurser i norra Sverige.

I motion 1986/87:Ju228 av Börje Stensson (fp) och Lars Ernestam (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om rikspolisstyrelsens förslag till omfördelning av polistjänster.

I motion 1986/87:Ju230 av Anna Wohlin-Andersson (c) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att fördelningsutredningens förslag att flytta 21 polistjänster från Östergötlands län ej skall genomföras (yrkande 1).

I motion 1986/87:Ju231 av Ulf Adelsohn m. fl. (m) hemställs med hänvisning till motion 1986/87:A463 av att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att stärka polisens resurser.

I motion 1986/87:Ju232 av Agne Hansson (c) och Gösta Andersson (c) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avslag på rikspolisstyrelsens förslag till omfördelning av polistjänster.

I motion 1986/87:Ju233 av Ingrid Hemmingsson (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående förstärkning av polisresurserna i Jämtlands län.

I motion 1986/87:Ju234 av Bengt Harding Olson (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om beslutsordningen vid polisiär omorganisation.

I motion 1986/87:Ju236 av Göran Eriesson m. fl. (m) hemställs, såvitt nu är i fråga,

– att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet att inrätta fler polistjänster i Stockholm (yrkande 2),

– att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om preventiva insatsers betydelse för att bekämpa våldsbrottsligheten (yrkande 3).

I motion 1986/87:Ju237 av Bertil Jonasson (c) och Jan Hyttring (c) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att nuvarande tjänsters fördelning på olika polisdistrikt behålls och att den välbehövliga förstärkningen av antalet tjänster i Karlstad sker helt genom ett nytillskott av tjänster i Värmland.

I motion 1986/87:Ju417 av Bengt Silfverstrand (s) och Maja Bäckström (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behovet av resursförstärkningar till reguljär polisverksamhet på bekostnad av de rent polisiära bevakningsuppgifter som för närvarande utförs av bevakningsföretag.

I motion 1986/87:Ju613 av Alf Svensson (c) hemställs med hänvisning till motion 1986/87:So217, såvitt nu är i fråga, att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts avseende effektivare tull och polis (yrkande 2).

I motion 1986/87:Ju615 av Göran Ericsson (m) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om nödvändigheten av att det ur trafiksäkerhetssynpunkt införs ett strikt ägaransvar för färd mot rött ljus.

I motion 1986/87:Ju640 av Per-Olof Strindberg m. fl. (m) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om polisens resurser (yrkande 1).

I motion 1986/87:Ju642 av Elving Andersson m. fl. (c) hemställs, såvitt nu är i fråga, att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om sanktionen ordningsbot (yrkande 2 delvis).

I motion 1986/87:Ju802 av Carl Bildt m. fl. (m) hemställs, såvitt nu är i fråga,

– att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder mot ekonomisk brottslighet (yrkande 6),

– att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att stärka polisens resurser (yrkande 7).

I motion 1986/87:Ju808 av Olof Johansson m. fl. (c) hemställs, såvitt nu är i fråga,

– att riksdagen beslutar med ändring av regeringens förslag att inrätta 100 nya polistjänster i storstadsområden och större tätorter (yrkande 4),

– att riksdagen beslutar till anslaget B 4. Lokala polisorganisationen, lönekostnader till polispersonal, anvisa ett i förhållande till regeringen med 6 milj. kr. förhöjt anslag om 3 043 280 000 kr. (yrkande 5),

– att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om avslag på rikspolisstyrelsens förslag till omfördelning av polistjänster (yrkande 6),

– att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen

anförts om en uppvärdering av kvarterspolisarbete i polisorganisationen (yrkande 7),

– att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts angående särskilda resurser för bekämpande av våldsbrott mot enskild person (yrkande 8).

I motion 1986/87:Ju809 av Per-Olof Strindberg m. fl. (m) hemställs, såvitt nu är i fråga,

– att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om brottsutvecklingen (yrkande 1),

– att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om brottsbekämpning (yrkande 2),

– att riksdagen till lokala polisorganisationen för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 4 958 784 000 kr. (yrkande 4).

I motion 1986/87:Ju813 av Olle Aulin (m) hemställs att riksdagen beslutar att pass och körkort skall förses med anteckning om hur efterlevande skall förfara med respektive handling samt att länsstyrelse och/eller polismyndighet åläggs att återkräva pass och körkort en viss tid efter varje dödsfall.

Utskottet

Inledning

År 1981 fattade riksdagen ett principbeslut om allmänna riktlinjer för en reform av polisväsendet (prop. 1980/81:13, JuU 24, rskr. 210). I enlighet med beslutet uppdrogs åt 1980 års polisberedning att utarbeta de detaljförslag som behövdes för reformens praktiska genomförande. Polisberedningens arbete har lett till att flera reformförslag rörande polisen har förelagts riksdagen.

Som ett första led i polisreformens genomförande beslutade riksdagen år 1984 *om en ändrad organisation m. m. för myndigheterna inom polisväsendet* (prop. 1983/84:89, JuU 16, rskr. 182) och – senare samma år – om en ny rättslig reglering av polisverksamheten i en polislag (SFS 1984:387). Reformerna genomfördes med verkan fr. o. m. den 1 oktober 1984.

Polisreformens genomförande fortsatte med att riksdagen under våren 1985 fattade beslut om polisens arbetsformer på lokal och regional nivå samt om utbildning och rekrytering (prop. 1984/85:81, JuU 18, rskr. 164). Dessa reformer har genomförts med verkan fr. o. m. den 1 november 1985. Därmed har riksdagens beslut år 1981 om en reform av polisväsendet i huvudsak genomförts.

Vid sidan av de frågor som mera direkt anknutit till polisreformens genomförande har polisberedningens arbete också föranlett andra reformer på polisväsendets område. Beträffande polisens regionala organisation har sålunda den s. k. länspolismästarmodellen kommit att införas i åtta län. Ett allmänt ställningstagande till frågan om en fortsatt reform i ytterligare län skall, såsom utskottet framhöll förra året, anstå till dess att ytterligare erfarenheter har vunnits (JuU 1985/86:19 s. 13)

Som ett resultat av polisberedningens arbete har tillskapats ett förbättrat

förfarande vid tillsättning av polischefstjänster (JuU 1985/86:19 s. 14–16). Vidare har nya former för handläggningen av anmälningar mot polismän införts, och en ny ordning för avgörande av disciplinärenden träder i kraft den 1 juli 1987 (JuU 1985/86:32).

Med verkan fr. o. m. den 1 juli 1986 har inrättats en beredskapspolis.

Polisberedningen har i januari 1986 överlämnat sitt slutbetänkande (SOU 1985:62) Inriktningen av polisverksamheten. I betänkandet, som har remissbehandlats, redovisas framför allt hur polisens arbete skall kunna effektiviseras ytterligare. Departementschefen redogör i budgetpropositionen (s. 35–41) för vissa principiella ställningstaganden såvitt avser beredningens förslag rörande inriktningen av polisverksamheten; den del av beredningens betänkande som gäller en ökad ekonomisk rörelsefrihet och decentralisering bör enligt departementschefen övervägas ytterligare.

Medelsberäkningen m. m.

Regeringens anslagsförslag under förevarande punkt uppgår till i det närmaste 5 miljarder kronor, vilket jämfört med innevarande budgetår innebär en ökning av anslaget med nästan 170 milj. kr. Enligt departementschefen är arbetssituationen i den lokala polisorganisationen fortfarande ansträngd, varför anslaget har beräknats utan tillämpning av huvudförslaget om besparingar.

Departementschefen redovisar under anslaget att han i enlighet med de tidigare beslutade riktlinjerna för bekämpningen av den ekonomiska brottsligheten har beräknat medel för ytterligare 20 nya tjänster som inspektör för bekämpning av denna brottslighet.

Med hänvisning till att polisverksamheten måste sträva mot en särskilt hög nivå när det gäller bekämpningen av bl. a. våldsbrott förklarar departementschefen att medel har beräknats för 50 nya tjänster som polisassistent i syfte att underlätta resursfördelningen för sådan verksamhet.

I flera motioner föreslås en större ökning av antalet tjänster än den regeringen har föreslagit. I motionerna 225 och 808 föreslås att sammanlagt 100 nya tjänster inrättas och i motion 809 föreslås 25 tjänster utöver regeringens förslag. Motionerna innehåller förslag också om en ökning av anslaget som motsvarar den föreslagna ökningen av antalet tjänster. Enligt motion 808 skall de nya tjänsterna inrättas i storstadsområdena och andra större tätorter. I motionerna 231 och 236 görs uttalanden bl. a. till förmån för en ökning av antalet polismanstjänster i Stockholm.

Utskottet anser att den medelsanvisning som regeringen – utan tillämpning av huvudförslaget om besparingar – har beräknat får godtas. Vad gäller antalet nya tjänster kan utskottet konstatera att regeringens förslag innebär att två prioriterade områden inom polisverksamheten – kampen mot våldsbrott och eko-brott – tillförs nya resurser i form av sammanlagt 70 nya tjänster. Beträffande den fördelning av nya resurser till vissa regioner som föreslås i några av motionerna kan sägas att utskottet är medvetet om de särskilda anspråk som bl. a. brottsutvecklingen ställer på polisverksamheten i storstäderna, inte minst i Stockholmsområdet. Härvidlag bör nämnas att regeringen genom beslut i december 1986 inrättat 40 nya tjänster för

polisassistent vid polismyndigheten i Huddinge. Erinras skall även om det tidigare omnämnda förslaget till omfördelningar av tjänster mellan olika myndigheter som rikspolisstyrelsen i februari i år har redovisat för regeringen.

Med nu gjorda uttalanden tillstyrker utskottet bifall till regeringens förslag till medelsanvisning för den lokala polisorganisationen och avstyrker bifall till motionerna 225, 236, 808 och 809 i nu berörda delar samt motion 231.

Fördelningen av tjänster mellan polismyndigheter

Motionerna

I motion 234 anförs att den av rikspolisstyrelsen föreslagna omfördelningen av polismanstjänster är så omfattande att den innebär en omorganisation av polisens verksamhet. Frågan om omfördelning bör därför underställas riksdagen för prövning, anser motionären.

I motionerna 228, 232 och 808 yrkas att rikspolisstyrelsens förslag till omfördelningar avslås.

I motionerna 211, 212, 214, 220, 221, 222, 227, 230, 233 och 237 kritiserar motionärerna rikspolisstyrelsens omfördelningsförslag i olika hänseenden och framställer alternativa förslag.

Bakgrund

Som är nämnt tidigare fattade riksdagen år 1981 ett principbeslut om den lokala polisorganisationen (prop. 1980/81:13, JuU 24, rskr. 210).

Beslutet innebar såvitt nu är i fråga att regeringen dels liksom tidigare skall bestämma antalet polismanstjänster för varje distrikt, dels skall besluta om en basorganisation för varje distrikt. Basorganisationen skall ange antalet enheter som skall finnas i distriktet och vissa befälstjänster och administrativa tjänster. I övrigt skall det i princip ankomma på den lokala polisstyrelsen att i samråd med personalorganisationerna bestämma hur tjänsterna skall fördelas på enheterna (s. k. fria resurser). Utskottet ansåg att förslaget rörande den lokala polisorganisationen var väl ägnat att tillgodose önskemålen om att decentralisera verksamheten och säkerställa ett faktiskt lokalt medborgarintresse över polisväsendet.

Ytterligare beslut om bl. a. polisens arbetsformer på lokal nivå fattades vid 1984/85 års riksmöte (prop. 1984/85:81, JuU 18, rskr. 164).

Beslutet utgick från det nyssnämnda principbeslutet om basorganisation och fria resurser. Basorganisationen skulle enligt propositionen (s. 13) omfatta tjänster med sådana arbetsledande funktioner eller andra nyckelfunktioner som oundgängligen måste uppehållas i distriktet. Samtidigt skulle man, enligt propositionen, sträva efter att genom centrala beslut organisatoriskt binda en så liten del av myndighetens resurser som möjligt. I propositionen framhölls att den föreslagna ordningen innebar att statsmakterna på ett nytt och mer genomgripande sätt kunde styra resursanvändningen i stort (s. 12). Nyordningen förväntades sammanfattningsvis medföra en ökad decentralisering i enlighet med intentionerna bakom reformeringen av polisväsendet, ökad flexibilitet och bättre resursutnyttjande.

Statsmakternas framtida styrning av resursanvändningen bör enligt beslutet (prop. 1984/85:81 s. 14) ske så att statsmakterna i samband med budgetprocessen bör ta ställning till hur resurserna inom polisväsendet totalt sett skall användas. Den allmänna inriktningen av verksamheten kommer sålunda att omprövas från tid till annan. Detta innebär enligt propositionen emellertid inte att den centrala styrningen ökar utan enbart att intresset fokuseras på helheten i stället för på detaljer i resursanvändningen. Riksdagens prioriteringsbeslut kommer att återspeglas i regleringsbrevet. Detta kommer, enligt propositionen, att innehålla de föreskrifter som krävs för att polisverksamheten skall få den av riksdagen i samband med anslagsbehandlingen angivna inriktningen. För myndigheterna kommer detta att innebära riktlinjer för resursanvändningen. I regleringsbrevet anges också hur basorganisationen skall se ut i respektive myndighet.

Det underströks vidare i propositionen att den föreslagna ordningen innefattar olika möjligheter för regeringen att styra myndigheterna på grundval av riksdagens principbeslut om resursanvändningen. I regleringsbrevet kan enligt propositionen för det första göras vissa allmänt hållna uttalanden om hur myndigheterna bör utnyttja de fria resurserna utan att dessa uttalanden innehåller någon närmare precisering av resursanvändningen. I den mån statsmakterna önskar styra användningen av resurserna ytterligare kan detta ske genom att man anger t. ex. procentuella förändringar i fråga om vissa verksamhetsgrenar. En ännu längre gående styrning innebär att det i regleringsbrevet uttryckligen fattas beslut om användning av viss del av de fria resurserna för någon bestämd verksamhet.

Slutligen framhölls i propositionen (s. 14 f) att rikspolisstyrelsens befogenhet att besluta i frågor som rör organisationen regionalt eller lokalt helt borde tas bort. Det föreslagna systemet innebar nämligen enligt propositionen att den lokala organisationen antingen skulle bestämmas av statsmakterna eller av myndigheten själv.

Utskottet konstaterade att förslaget över lag nära anslöt till riksdagens principbeslut år 1981 och till olika riksdagsuttalanden därefter. Utskottet anslöt sig till de riktlinjer som förordats i propositionen. Utskottet uttryckte vidare sin tillfredsställelse över att det stora reformarbete det var fråga om kunnat genomföras under en i allt väsentligt fullständig politisk enighet och anförde att detta förhållande bidrar till att ge polisorganisationen och polisverksamheten en stadga som länder både medborgarna och dem som arbetar inom polisen till gagn. Utskottet erinrade slutligen om att man – inte minst från riksdagens sida – måste ägna fortlöpande uppmärksamhet åt den nya organisationens funktionsduglighet och ändamålsenlighet (JuU 1984/85:18 s. 4).

I fråga om resursernas fördelning mellan de olika polismyndigheterna anförde rikspolisstyrelsen i anslagsäskandena för budgetåret 1985/86 att det inte hade gjorts någon genomgripande översyn av polispersonalens fördelning mellan polismyndigheterna sedan år 1965. Rikspolisstyrelsen återkom till frågan i anslagsframställningen för budgetåret 1986/87 och framhöll då att det var angeläget att en sådan översyn kom till stånd.

Regeringen gav därefter i maj 1986 rikspolisstyrelsen i uppdrag att på grundval av bl. a. visst statistiskt material närmare överväga och till

regeringen lämna förslag om eventuella omfördelningar av polismanstjänster mellan polismyndigheterna.

Rikspolisstyrelsen redovisade uppdraget i februari 1987 i rapporten Fördelningsutredning avseende polismanstjänster. Rapporten utmynnar i förslag om omfördelning av 337 av 14 832 tjänster. I det totala antalet tjänster ingår inte polismanstjänster vid länspolischefsexpedition eller vid trafikavdelning och inte heller extra polismän och polisaspiranter. Polismyndigheten i Stockholm berörs över huvud taget inte av utredningen.

I en interpellationdebatt i riksdagen den 26 januari 1987 framhöll justitieministern att det ankommer på regeringen att besluta om hur polismanstjänsterna skall vara fördelade mellan polismyndigheterna. Detta uteslöt dock inte enligt justitieministern att ett eventuellt omfördelningsförslag i någon form underställs riksdagen (se snabbprotokoll från riksdagsdebatterna 1986/87:59 s. 24).

Utskottets överväganden

Riksdagen fattade år 1981 under politisk enighet ett principbeslut om den lokala polisorganisationen. Innebörden av beslutet var bl. a. att regeringen skulle besluta om fördelningen av polismanstjänster på de olika polismyndigheterna och om basorganisationen. Beslutet bekräftades, likaså under enighet, år 1985. Det saknas mot denna bakgrund anledning för utskottet att förorda att riksdagen skall pröva sådana frågor som tagits upp i motionerna, dvs. smärre frågor om den lokala organisationen som saknar principiell karaktär. En annan sak är att resultatet av regeringens överväganden i lämpligt sammanhang bör redovisas för riksdagen. Utskottet avstyrker bifall till motionerna.

Riktlinjer för resursanvändningen m. m.

Riksdagen har som är nämnt i det föregående i samband med beslutet om polisens arbetsformer på våren 1985 förutsatt att statsmakterna i anslutning till budgetprocessen skall ta ställning till hur resurserna inom polisväsendet totalt sett skall användas (prop. 1984/85:81, JuU 18, rskr. 164). Statsmakternas prioriteringsbeslut är avsedda att utgöra riktlinjer för den resursanvändning och resursfördelning som i den nya polisorganisationen beslutas av de regionala och lokala polismyndigheterna.

Departementschefen förordar (s. 33) att myndigheterna även det kommande budgetåret skall sträva mot en särskilt hög nivå när det gäller resursinsatserna på området för narkotikabekämpning, ekonomisk brottslighet samt våldsbrottslighet. Detta måste ske samtidigt som myndigheterna ägnar stor uppmärksamhet även åt annan s. k. traditionell brottslighet än våldsbrott och i synnerhet gäller detta enligt departementschefen sådan brottslighet som drabbar enskilda människor särskilt hårt och som berör deras personliga integritet, t. ex. bostadsinbrott.

Departementschefen understryker att den prioritering som förordats bör gälla inte bara för polisens spanings- och utredningsarbete utan också för annan polisverksamhet, såsom den brottsförebyggande verksamheten och

övervakningsverksamheten. I synnerhet är enligt departementschefen ordningspolisarbetet av stor betydelse. När det gäller åtgärderna mot våldsbrott pekar departementschefen särskilt på betydelsen av att ordningspolisens arbete planeras på ett sådant sätt att tillräckliga resurser kan avsättas vid tidpunkter och på platser där det erfarenhetsmässigt finns särskild anledning att befara våldsbrott och andra oroligheter.

Ett verksamhetsområde som enligt departementschefen under det kommande budgetåret bör uppmärksammas särskilt inom den ram som gäller för trafikövervakningen är kontroll av tung trafik och av fordonshastighet. Ett flertal skäl talar för att dessa områden prioriteras och att arbetet intensifieras på att utveckla och finna nya arbetsmetoder. Som exempel anför departementschefen att polisen i ökad utsträckning bör sträva efter att samordna sina kontrollinsatser på trafikområdet med dem som utförs av trafiksäkerhetsverket. De alltför höga hastigheterna utgör huvudorsaken till flertalet olyckor på vägarna och även av miljöskäl är det viktigt att förarna inte bryter mot gällande hastighetsbestämmelser. Departementschefen erinrar i anslutning härtill om att riksdagen nyligen har uttalat sig för en förstärkning av hastighetsövervakningen (TU 1986/87:1).

I ett antal motioner anläggs synpunkter på resursanvändningen och inriktningen i stort av polisverksamheten.

Enligt motionerna 217 och 808 bör den föreslagna förstärkningen av den lokala polisen uteslutande användas för att bekämpa *våldsbrottslighet*. Samtliga nya polismanstjänster bör således användas för bekämpning av denna brottslighet, dvs. också de 20 tjänster som enligt regeringens förslag avsatts för eko-brottsbekämpning.

I motion 809 föreslås åtgärder som bör vidtas mot den ökande brottsligheten. Därvid framhålls bl. a. att förstärkta polisinsatser har en dämpande effekt på brottsökningen och enligt motionen bör en kraftsamling ske för bekämpningen av våldsbrott. De 20 nya tjänster som regeringen föreslår för bekämpning av eko-brott bör därför enligt motionen också de sättas in mot våldsbrottsligheten.

Utskottet delar uppfattningen att det är nödvändigt att kraftfulla åtgärder vidtas från det allmännas sida för att komma till rätta med den oroande omfattningen och utvecklingen av våldsbrottsligheten. Som är nämnt tidigare har departementschefen också för sin del framhållit att bekämpningen av våldsbrottsligheten är ett av de områden där man bör sträva mot en särskilt hög nivå när det gäller resurserna. Regeringens förslag innebär att av sammanlagt 70 nya tjänster 50 avsätts för bekämpning av våldsbrott och 20 för eko-brottsbekämpning.

Enligt utskottets mening saknas det anledning att ifrågasätta den fördelning av tillkommande polismanstjänster som regeringen sålunda föreslagit, en fördelning som skett inom ramen för de ställningstaganden som erfordras för att fördela resurserna inom polisväsendet totalt sett. Det kan erinras om att departementschefen som ett prioriterat område utvalt just kampen mot våldsbrottsligheten, vilket innebär att av samtliga resurser – befintliga och nytillkommande – en viss koncentration kommer att ske med inriktning på denna brottslighet.

Med hänvisning till dessa synpunkter avstyrker utskottet bifall till motio-

nerna 217, 808 och 809 i nu berörda delar.

Motion 802 tar upp olika åtgärder mot den *ekonomiska brottsligheten*. Det framhålls bl. a. att sådana åtgärder inte får resultera i minskad rättssäkerhet eller avsteg från grundläggande rättsliga principer.

Utskottet konstaterar att ett konsekvent och målmedvetet reformarbete riktat mot den ekonomiska brottsligheten har resulterat i flera lagstiftningsåtgärder på olika områden. Även fortsättningsvis kommer det emellertid att krävas åtgärder av skilda slag från statsmakternas sida bl. a. när det gäller organisatoriska och budgetmässiga förbättringar. Till grund för detta arbete ligger riksdagens beslut år 1985 om riktlinjer för det fortsatta arbetet mot ekonomisk brottslighet (prop. 1984/85:32, JuU 28, rskr. 270). En av de riktlinjer som då lades fast är att hävdvunna rättssäkerhetsanspråk gör sig gällande med samma styrka och har samma krav på att bli tillgodosedda i samband med ekonomisk brottslighet som i samband med annan brottslighet.

Med dessa uttalanden avstyrker utskottet bifall till motion 802 i nu behandlad del.

I motionerna 640, 802 och 808 görs uttalanden till förmån för verksamheten med *kvarterspoliser*. Enligt motionärerna har kvarterspoliser genom sin lokalkännedom en särskild betydelse när det gäller att komma till rätta med framför allt ungdomsbrottslighet.

Utskottet delar uppfattningen att kvarterspolisverksamheten är ett viktigt inslag i det löpande polisarbetet. Departementschefen uttalar också i budgetpropositionen (s. 40) att polisarbetet bör inriktas så att den uniformerade personalen så långt möjligt arbetar med sådan verksamhet som uppmärksammas av allmänheten. Vidare framhåller han att därvid åsyftas utåtriktad verksamhet, t. ex. fotpatrullering, och över huvud taget verksamhetsformer som utvecklar naturliga kontakter mellan polis och allmänhet.

Nu redovisade uttalanden visar att betydelsen av kvarterspolisverksamheten är vederbörligen uppmärksammad på olika nivåer. För övrigt kan sägas att den nya polisorganisationen – med betydande lokal och regional självständighet – lämnar utrymme för myndigheterna att själva bestämma den närmare inriktningen av polisverksamheten, t. ex. om en inom ramen för givna resurser ökad användning av kvarterspoliser.

Med dessa uttalanden avstyrker utskottet bifall till motionerna 640, 802 och 808 i berörda delar.

Motion 210 föreslår en prioritering av bl. a. polisarbetet till förmån för bekämpningen av *miljöbrott*.

Även utskottet anser att det är en angelägen uppgift att bekämpa miljöbrott, särskilt som denna brottslighet ofta kan få menliga följder för ett stort antal människor. Brottsutredningen i dessa ärenden är vidare inte sällan omfattande och kan inrymma frågor av komplicerad teknisk natur. Det kan därför finnas anledning att fästa uppmärksamheten på att det redan på förundersökningsstadiet kan föreligga behov av experter som kan biträda såväl åklagare och polis som andra berörda parter. Utskottet utgår ifrån att dessa synpunkter beaktas i det löpande arbetet.

Utskottet, som sålunda har förståelse för de tankegångar som kommer till uttryck i motionen, anser att någon ytterligare åtgärd från riksdagens sida i

den riktning som förespråkas i motionen inte nu är erforderlig. Utskottet avstyrker bifall till motion 210.

I motion 613 – och i den likalydande motionen 1985/86:Ju624 – framställs yrkanden om en *effektivare tull och polis* för bekämpande av narkotikabrottslighet.

Frågor om en bättre samordning mellan tull och polis i narkotikabekämpningen var föremål för riksdagens behandling på våren 1985 (JuU 1984/85:26). I samband därmed fick tullen rätt att föra egna spaningsregister och regeringen gavs möjlighet att förordna om terminalåtkomst för tullen och polisen till varandras register.

Fortlöpande har därefter också skett reformer vad gäller inresekontroll och annat gränsskydd (se t. ex. prop. 1984/85:32 s. 70 f) och ytterligare reformer är att vänta.

I årets budgetproposition (prop. 1986/87:100 bil. 9 s. 68) föreslås vidare i syfte att effektivisera kontrollverksamheten att tullen skall tillföras vissa ytterligare resurser, bl. a. ytterligare fyra hundekipage.

Enligt utskottets mening är det en viktig del i kampen mot den ofta organiserade och med internationella förgreningar försedda narkotikabrottsligheten att det finns ett effektivt skydd vid våra gränser mot olaglig införsel av narkotika. Att hålla narkotikan utanför landets gränser är också en grundläggande uppgift för tullen och polisen.

Mot bakgrund av det fortlöpande arbete som sålunda pågår i syfte att effektivisera tullens och polisens insatser mot narkotikasmuggling är enligt utskottets mening någon ytterligare riksdagens åtgärd med anledning av motionerna inte erforderlig. Utskottet avstyrker således bifall till motion 1985/86:Ju624 och motion 1986/87:Ju613.

I motion 417 kritiseras förhållandet att *bevakningsföretag* i alltför stor omfattning anlitas för att utöva rent polisiära funktioner, t. ex. de övervakningsuppgifter som i Stockholms tunnelbana utförs av ordningsvakter.

Utskottet behandlade vid riksmötet 1984/85 frågan om polisens förhållande till bevakningsföretag med särskild inriktning på övervakningen i tunnelbanan (JuU 1984/85:29 s. 13–15). Utskottet framhöll då att bevakning och ordningshållning inom områden som fortlöpande frekventeras av allmänheten i princip skall ske genom polisens försorg och endast undantagsvis ombesörjas genom ordningsvakter. Beträffande tunnelbanebevakningen i Stockholm uttalade utskottet att polisen i princip borde ta över all denna bevakning och att strävan borde vara att på sikt få till stånd en sådan ordning.

Utskottet vidhåller den principiella inställning till förhållandet mellan polis och bevakningsföretag som utskottet sålunda givit uttryck för. Härtill kan nämnas att det inom regeringskansliet för närvarande pågår överväganden beträffande bl. a. frågan om bevakningsföretagens verksamhet i förhållande till den polisiära verksamheten. Avsikten är att resultatet av arbetet skall redovisas i en departementspromemoria.

Med hänvisning till nu gjorda uttalanden finner utskottet att någon riksdagens åtgärd med anledning av motionen inte är erforderlig. Motion 417 avstyrks således av utskottet.

Enligt motion 642 bör en omfördelning ske beträffande *trafikpolisens resurser*, från patrullarbete i syfte att dämpa trafikrytmen till verksamhet för att kontrollera trafiknykterheten.

Enligt ett uttalande i budgetpropositionen (s. 34) är ett av de områden som bör ägnas särskild uppmärksamhet, inom ramen för vad som gäller för trafikövervakning, bl. a. kontroll av fordonshastighet; departementschefen hänvisar till att riksdagen nyligen har uttalat sig för en förbättrad hastighetsövervakning (TU 1986/87:1).

I proposition 1986/87:81 om ändring i lagen (1951:649) om straff för vissa trafikbrott har regeringen föreslagit att fordon som har använts vid bl. a. trafiknykterhetsbrott skall kunna förklaras förverkade. Detta förslag har utskottet behandlat i ett annat till riksdagen denna dag avgivet betänkande (JuU 1986/87:24).

Utskottet delar uppfattningen att det är en angelägen uppgift att få ned antalet trafiknykterhetsbrott. Dessa brott har också länge stått i förgrunden när det gällt arbetet på att förbättra trafiksäkerheten, och det aktuella förslaget om förverkande vid trafikbrott är ett ytterligare exempel härpå. I likhet med vad som uttrycks i motionen anser utskottet att trafiknykterhetskontroller är ett viktigt inslag i bekämpningen av trafikonykterheten. Härvidlag kan de försök med effektivare alkoholutandningsprov som pågår leda till förbättringar. Genom polisreformen har vidare skapats en organisation som möjliggör självständiga insatser lokalt och regionalt mot vissa brottstyper, t. ex. mot trafiknykterhetsbrotten.

Att på senare tid också hastighetsöverträdelsernas negativa inverkan på trafiksäkerheten har uppmärksammats särskilt – bl. a. genom förslag om skärpta sanktioner – innebär enligt utskottets mening inte att det finns grund för att därmed bekämpandet av trafiknykterhetsbrotten skulle bli mindre effektivt.

Med nu redovisade synpunkter avstyrker utskottet bifall till motion 642 i nu berörd del (yrkande 2 delvis).

En annan fråga med anknytning till de nu behandlade prioriteringsfrågorna som tas upp i motion 615 är införandet av *ägaransvar vid körning mot rött ljus*. Med utgångspunkt i arbetssituationen på polisens trafikavdelningar förordas i motionen att det införs ett straffrättsligt ansvar för ägare av fordon som förts mot rött ljus.

Som anges i motionen finns det på trafikområdet olika former av straffansvar för ägare av fordon för gärningar som skett då ägaren inte själv fört fordonet. Detta gäller t. ex. om ett fordon har brukats trots att det är bristfälligt utrustat eller om det har brukats i strid mot gällande last- och viktbestämmelser. Rörande olika överväganden härvidlag hänvisas till propositionerna 1969:140 och 1975/76:106, som båda gällde åtgärder mot parkeringsförseelser.

Utskottet kan så till vida instämma i tankarna bakom motionsönskemålet att utskottet delar motionärens oro över den bristande regelefterlevnaden på trafikområdet. När det gäller gärningar av sådant slag som tas upp i motionen kan utskottet emellertid inte ansluta sig till förslaget om ett straffrättsligt ägaransvar. En sådan ordning skulle nämligen strida mot grundläggande straffrättsliga principer, närmast grundsatsen att straff skall drabba enbart den som kunnat rätta sig efter lagen. Problemet får i stället lösas inom ramen för det ordinarie prioriteringsarbetet inom varje särskilt polisdistrikt. Utskottet avstyrker bifall till motionen.

Vissa av de riktlinjer för användningen av polisens resurser som uttalas i budgetpropositionen på s. 33 och 34 har utskottet berört i det föregående. Inte heller i övrigt har utskottet någon erinran mot de anförda riktlinjerna.

Polisstyrka för särskilt allvarliga händelser

I motion 208 begärs ett tillkännagivande till regeringen rörande upprättandet av en specialutbildad polisstyrka för bekämpning av terroristhandlingar och liknande svår brottslighet.

Frågor om polisiär beredskap vid vissa allvarliga brottsliga angrepp har aktualiserats vid olika tillfällen under 1980-talet (se prop. 1980/81:100 bilaga 5 s. 34, 1981/82:100 bilaga 5 s. 46 och 1982/83:100 bilaga 4 s. 44.) För närvarande finns för ändamålet en grundorganisation av piketstyrkor i de tre största polisdistrikten. Dessa s. k. piketgrupper består i Stockholms polisdistrikt av 100 polismän, varav 4 poliskommissarier och 16 polisinspektörer. De ingår organisatoriskt i två skilda vaktdistrikt med hälften av tjänsterna i varje distrikt.

I 1983 års budgetproposition redovisades ett förslag av rikspolisstyrelsen att utöka piketen i Stockholm och förstärka verksamheten i Göteborg och Malmö. Departementschefen fann att det skulle vara värdefullt med en decentraliserad organisation för den typ av insatser som det är fråga om. Med hänsyn till de relativt omfattande kostnaderna ansåg han att det i det rådande ekonomiska läget inte var möjligt att genomföra en sådan organisation. Han tillade att åtskilliga av de uppslag som hade förts fram borde kunna tas till vara i arbetet på den beredskap som givetvis måste finnas inom ramen för den vanliga organisationen.

Enligt vad utskottet erfarit under ärendets beredning övervägs frågan om polisens beredskap att möta händelser av det slag som här är aktuella inom den med anledning av mordet på Olof Palme tillkallade juristkommissionen (jfr JuU 1986/87:19 s. 9). Frågan är också aktuell vid polismyndigheten i Stockholm och hos rikspolisstyrelsen. Särskilt uppmärksammas kraven på utrustning och utbildning.

Rent allmänt vill utskottet stryka under vikten av en effektiv polisiär beredskap mot sådana allvarliga händelser som det här gäller; vårt land står ingalunda oberört av den internationella vålds- och terrorvågen. Som nyss framgått är emellertid saken uppmärksammad och den får enligt utskottets mening övervägas vidare i det sedvanliga budgetarbetet. För dessa överväganden bör enligt utskottets mening vara vägledande att verksamheten för den aktuella beredskapen skall vara integrerad i den ordinära polisverksamheten. Under arbetet bör vidare noga beaktas rekryterings- och utbildningsfrågor i syfte att nå detta mål. Motionärens förslag om en särskild fristående specialstyrka kan utskottet inte ställa sig bakom. Utskottet avstyrker bifall till motionen.

Återkrävande av pass och körkort vid dödsfall

I motion 813 kritiseras det förhållandet att pass och körkort inte återkrävs vid dödsfall trots att giltigheten för dessa handlingar är så lång som tio år. Vidare

påpekas att det på handlingarna saknas uppgift om vilka åtgärder som de anhöriga skall vidta efter dödsfall. Motionären yrkar dels att pass och körkort skall förses med en sådan uppgift och dels att länsstyrelsen eller polismyndigheten åläggs att återkräva handlingarna viss tid efter dödsfall. Motionärens syfte är i första hand att förhindra att handlingarna används som falska legitimationshandlingar.

Utskottet diskuterade passens utformning i betänkandet JuU 1985/86:1 s. 11. Utskottet konstaterade därvid att de svenska passen inte kan anses ha en sådan utformning att förfalskning omöjliggörs eller försvåras så långt det är möjligt. Utskottet har inhämtat att frågan om återkrävande av pass har diskuterats inom den utredning av passverksamheten som pågår hos rikspolisstyrelsen. Det har därvid konstaterats att de s. k. dödsfallspassen inte utgör något problem i fråga om risken för missbruk, vilket däremot är fallet med pass som uppges vara borttappade. Man har, enligt vad utskottet erfarit, inom utredningen inga planer på att föreslå införandet av rutiner för återkrävande av pass efter dödsfall.

Frågan om körkortets förfalskningsskydd och behovet av ett sådant skydd diskuteras i betänkandet Körkort och körkortsregistrering (SOU 1970:26). I betänkandet konstateras (s. 29) att det är lämpligt att körkort även skall kunna tjäna som legitimationshandling och att kraven på körkortet skall fastställas med hänsyn till denna funktion. Utskottet har från trafiksäkerhetsverket inhämtat att körkortet har ett mycket gott förfalskningsskydd och att man från verkets sida inte har övervägt att föreslå införande av ett system för återkrävande av körkort.

Utskottet har under ärendets beredning inte funnit några särskilda omständigheter som tyder på ett påtagligt behov av ett system för återkrävande av pass och körkort efter dödsfall. Skulle sådana behov framkomma får saken på nytt övervägas. Utskottet avstyrker bifall till motionen.

Utskottets hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *medelsberäkningen och antalet polismanstjänster m. m.*

att riksdagen med avslag på motion 1986/87:Ju225 i denna del (yrkandena 3 och 4), motion 1986/87:Ju231, motion 1986/87:Ju236 i denna del (yrkandena 2 och 3), motion 1986/87:Ju808 i denna del (yrkandena 4 och 5) och motion 1986/87:Ju809 i denna del (yrkande 4) och med bifall till regeringens förslag till *Lokala polisorganisationen* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 4 953 784 000 kr.,

2. beträffande *fördelningen mellan polismyndigheter*

att riksdagen avslår motion 1986/87:Ju211, motion 1986/87:Ju212, motion 1986/87:Ju214, motion 1986/87:Ju220, motion 1986/87:Ju221, motion 1986/87:Ju222, motion 1986/87:Ju227, motion 1986/87:Ju228, motion 1986/87:Ju230 i denna del (yrkande 1), motion 1986/87:Ju232, motion 1986/87:Ju233, motion 1986/87:Ju234, motion 1986/87:Ju237 och motion 1986/87:Ju808 i denna del (yrkande 6),

3. beträffande *åtgärder mot våldsbrottsligheten*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Ju217 i denna del (yrkande 2), motion 1986/87:Ju808 i denna del (yrkande 8) och motion 1986/87: Ju809 i denna del (yrkandena 1 och 2),

4. beträffande *kvarterspolisverksamheten*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Ju640 i denna del (yrkande 1), motion 1986/87:Ju802 i denna del (yrkande 7) och motion 1986/87:Ju808 i denna del (yrkande 7),

5. beträffande *riktlinjer för resursanvändningen i övrigt m. m.*
att riksdagen avslår motion 1985/86:Ju624 i denna del (yrkande 2), motion 1986/87:Ju210, motion 1986/87:Ju417, motion 1986/87:Ju613 i denna del (yrkande 2), motion 1986/87:Ju615, motion 1986/87:Ju642 i denna del (yrkande 2 delvis) och motion 1986/87:Ju802 i denna del (yrkande 6),

6. beträffande *polisstyrka för särskilt allvarliga händelser*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Ju208,

7. beträffande *återkrävande av pass och körkort*
att riksdagen avslår motion 1986/87:Ju813.

5. **Utrustning m. m. för polisväsendet.** Regeringen har under punkt B 5 (s. 51–53) föreslagit riksdagen att till Utrustning m. m. för polisväsendet för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 188 786 000 kr.

Departementschefen redovisar bl. a. att 25 milj. kr. har beräknats för anskaffning av ett ADB-system för fingeravtrycksidentifiering vid rikspolisstyrelsen. Beträffande detta system har till utskottet inkommit en skrift från Stiftelsen Administrativ Produktion i Malmfälten.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och hemställer

att riksdagen till *Utrustning m. m. för polisväsendet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 188 786 000 kr.

6. **Underhåll och drift av motorfordon m. m.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 6 (s. 53 och 54) och hemställer

att riksdagen till *Underhåll och drift av motorfordon m. m.* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 113 024 000 kr.

7. **Gemensam kontorsdrift m. m. inom kvarteret Kronoberg.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 7 (s.54 och 55) och hemställer

att riksdagen till *Gemensam kontorsdrift m. m. inom kvarteret Kronoberg* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 1 000 kr.

8. **Diverse utgifter.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkt B 8 (s. 55) och hemställer

att riksdagen till *Diverse utgifter* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 4 321 000 kr.

9. **Byggnadsarbeten för polisväsendet.** Regeringen har under punkt B 9 (s. 56 och 57) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga regeringen att besluta om byggnadsarbeten för polisväsendet inom de kostnadsramar som har förordats i propositionen, dels till Byggnadsarbeten för polisväsendet för budgetåret 1987/88 anvisa ett reservationsanslag av 9 680 000 kr.

Motioner

I motion 1986/87:Ju201 av Ingvar Björk (s) och Berit Löfstedt (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ett nytt polishus i Linköping.

I motion 1986/87:Ju202 av Elving Andersson (c) och Kjell A. Mattsson (c) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om angelägenheten av att ett nytt polishus och allmänt häkte i Uddevalla projekteras och genomförs snarast möjligt.

I motion 1986/87:Ju203 av Catarina Rönnung (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ett nytt polishus i Vetlanda.

I motion 1986/87:Ju206 av Kenth Skårvik (fp) och Leif Olsson (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om nödvändigheten av att ett nytt polishus i Uddevalla snarast projekteras och att byggandet prioriteras med snarast möjliga start.

I motion 1986/87:Ju207 av Margareta Andrén (fp) och Lars Leijonborg (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om nödvändigheten av att vidta åtgärder för att skapa ändamålsenliga polislokaler i Solna.

I motion 1986/87:Ju209 av Lennart Andersson m. fl. (s) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som anförts i motionen om nödvändigheten av åtgärder för att skapa ändamålsenliga polislokaler inom de i motionen angivna distrikten i Stockholms län.

De orter som avses i motionen är Huddinge, Handen, Södertälje, Solna och Nacka.

I motion 1986/87:Ju213 av Karl-Anders Petersson (c) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna behovet av en snabb förnyelse av polishuset i Karlskrona.

I motion 1986/87:Ju215 av Ulla Tillander m. fl. (c) hemställs under hänvisning till motion 1986/87:A422 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om byggande av polishuset i Malmö.

I motion 1986/87:Ju223 av Yvonne Sandberg-Fries (s) och Ralf Lindström (s) hemställs att riksdagen hos regeringen begär att byggnadsstyrelsen får i uppdrag att projektera ett nytt polishus i Karlskrona.

I motion 1986/87:Ju226 av Inge Carlsson (s) hemställs att riksdagen beslutar som sin mening ge regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ett nytt polishus i Finspång.

I motion 1986/87:Ju229 av Gudrun Norberg (fp) hemställs att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av ett helt nytt polishus i Örebro.

I motion 1986/87:Ju230 av Anna Wohlin-Andersson (c) och Marianne Karlsson (c) hemställs, såvitt nu är i fråga, under hänvisning till motion 1986/87:A466 att riksdagen beslutar att ett nytt polishus i Finspång snarast byggs (yrkande 2).

I motion 1986/87:Ju238 av Siw Persson m. fl. (fp) hemställs under hänvisning till motion 1986/87:A490 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om ett nytt polishus i Malmö.

I motion 1986/87:Ju239 av Kersti Johansson (c) och Rune Backlund (c) hemställs under hänvisning till motion 1986/87:A498 att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om byggandet av ett nytt polishus i Vetlanda.

Utskottet

Regeringens förslag under förevarande punkt innebär att kostnadsramarna för pågående byggnadsprojekt ändras. I sammanhanget anmäler departementschefen att han under anslaget till byggnadsarbeten för domstolsväsendet beräknat medel för en förvaltningsbyggnad i Varberg. Projektet avser om- och tillbyggnad av befintlig förvaltningsbyggnad för polis- och åklagarmyndigheterna samt en nybyggnad för tingsrättens behov. Under sistnämnda anslag hänvisas till den begränsning i byggnadsverksamheten för det statliga området som följer av vissa åtgärder i syfte att stimulera ett ökat bostadsbyggande.

Motionsvägen förs fram önskemål om ny- eller ombyggnad av polishus i ett stort antal orter. Detta gäller Linköping (motion 201), Uddevalla (motionerna 202 och 206), Vetlanda (motionerna 203 och 239), Solna (motionerna 207 och 201), Huddinge (motion 209), Handen (motion 209), Södertälje (motion 209), Nacka (motion 209), Karlskrona (motionerna 213 och 223), Malmö (motionerna 215 och 238), Finspång (motionerna 226 och 230) och Örebro (motion 229). Yrkandena motiveras framför allt med att nuvarande lokaler är otillfredsställande både för personalen och för den allmänhet som kommer i kontakt med dem. Bristen på häktes- och arrestplatser framhålls. Också sysselsättningspolitiska skäl åberopas.

Utskottet vill instämma i motionärernas uppfattning att det beträffande de berörda orterna föreligger behov av nya eller renoverade lokaler för polisen. Detta är en uppfattning som utskottet beträffande flertalet av orterna uttryckt tidigare, i många fall flera gånger (se JuU 1981/82:37, 1982/83:20, 1983/84:22, 1984/85:29 och 1985/86:19). Utskottet har därvid också sagt att motsvarande behov föreligger beträffande andra orter i landet och att det inte är möjligt för utskottet att prioritera ett eller flera projekt framför andra angelägna sådana. Vid behandlingen våren 1986 tillfogade utskottet att utskottet ser allvarligt på en situation som under en längre tid innebär betydande svårigheter från verksamhetssynpunkt och besvärande olägenhe-

ter från arbetsmiljösynpunkt. Det finns därför – fortsatte utskottet – anledning att noga överväga om inte skäl av nu angiven art i det fortsatta planeringsarbetet måste tillerkännas större vikt än hittills vid avvägningen mot rena budgetmässiga och sysselsättningspolitiska skäl. Med dessa uttalanden avstyrkte utskottet bifall till då föreliggande motionsyrkanden.

Utskottet ser i år inte mindre allvarligt än tidigare på de otillfredsställande lokalförhållandena för polisverksamheten. I själva verket är enligt utskottets mening situationen nu sådan att planeringen måste riktas in på att verksamma åtgärder sätts in utan dröjsmål. I planeringsarbetet måste lyftas fram de lokalbehov som dikteras av kraven på en god och effektiv polisverksamhet. Berättigade krav på en tillfredsställande arbetsmiljö måste tillgodoses. Uppmärksamhet måste också ägnas åt allmänhetens krav på en god servicemiljö, liksom åt behovet av ändamålsenliga utrymmen för personer som berövas friheten.

Enligt utskottets mening får sådana skäl som nu sagts inte, såsom hittills, stå tillbaka för t. ex. arbetsmarknadsmässiga och bostadspolitiska skäl. Utskottet, som liksom tidigare inte finner sig kunna prioritera mellan olika angelägna projekt, anser vidare att planeringsarbetet bör redovisas för riksdagen i form av en flerårsplan för byggnadsverksamheten i nästa års budgetproposition. Vad utskottet nu med anledning av motionerna anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om bemyndigande och medelsanvisning.

Utskottet hemställer

1. beträffande *plan för byggande av polishus m. m.*

att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Ju201, motion 1986/87:Ju202, motion 1986/87:Ju203, motion 1986/87:Ju206, motion 1986/87:Ju207, motion 1986/87:Ju209, motion 1986/87:Ju213, motion 1986/87:Ju215, motion 1986/87:Ju223, motion 1986/87:Ju226, motion 1986/87:Ju229, motion 1986/87:Ju230 i denna del (yrkande 2), motion 1986/87:Ju238 och motion 1986/87:Ju239 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i detta hänseende,

2. att riksdagen bemyndigar regeringen att besluta om byggnadsarbeten för polisväsendet inom de kostnadsramar som har förordats i propositionen,

3. beträffande *medelsberäkningen*

att riksdagen till *Byggnadsarbeten för polisväsendet* för budgetåret 1987/88 anvisar ett reservationsanslag av 9 680 000 kr.

Stockholm den 7 april 1987

På justitieutskottets vägnar

Karin Ahrland

Närvarande: Karin Ahrland (fp), Lars-Erik Lövdén (s), Hans Pettersson i Helsingborg (s), Björn Körlof (m), Helge Klöver (s), Ulla-Britt Åbark (s), Hans Göran Franck (s), Hans Petersson i Röstånga (fp), Arne Svensson (m), Birthe Sörestedt (s), Elving Andersson (c), Eva Johansson (s), Göran Ericsson (m), Sven-Olof Nordlund (s) och Ingbritt Irhammar (c).

1. Medelsberäkningen och antagning av polisaspiranter (punkt 1, mom. 1)

Karin Ahrland (fp), Björn Körlof (m), Hans Petersson i Röstånga (fp), Arne Svensson (m), Elving Andersson (c), Göran Ericsson (m) och Ingbritt Irhammar (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 4 som börjar med "Utskottet delar" och slutar med "och 818" bort ha följande lydelse:

Som skäl för att begränsa aspirantantagningen till 150 för nästa budgetår – samma antal som för innevarande budgetår – åberopar departementschefen att personalläget inom polisen har förbättrats. Detta är så till vida riktigt som att utvecklingen när det gäller antalet polismän som tjänstgör utöver gällande personaltablå har varit gynnsam de senaste åren men arbetsläget inom polisen är ändå enligt utskottets mening ansträngt. Allmänhetens berättigade krav på service och ingripande mot den ökande brottsligheten är redan kraftigt eftersatta. Rikspolisstyrelsen har också i sin anslagsframställning framhållit att personalläget inom polisen inte får ytterligare försämras och att de extra polisassistenter som finns utgör en betydelsefull resurs utan vilken det skulle bli nödvändigt att sänka ambitionsnivån ytterligare för polisverksamheten. Enligt rikspolisstyrelsens beräkningar kommer under perioden 1985/86–1989/90 ca 1 580 polismän att sluta sin anställning medan under samma period endast ca 700 kommer att ha avslutat sin grundutbildning eller motsvarande.

Utskottet ser det mycket angeläget att polisen tillförs tillräckliga resurser för att möta de allt större krav som ställs inte minst på grund av den oroande brottsutvecklingen och särskilt då ökningen i fråga om inbrottsstölder och allvarliga våldsbrott. Utskottet delar därför rikspolisstyrelsens uppfattning att för nästa budgetår bör rekryteras aspiranter i ett sådant antal att det svarar mot avgången.

Utskottet ansluter sig sålunda till den uppfattning som kommer till uttryck i motionerna 205, 217, 225, 236, 403, 630, 635, 808, 809 och 818 om att ett större antal polisaspiranter bör rekryteras än vad regeringen föreslagit. Enligt utskottets mening bör rikspolisstyrelsens förslag om 460 aspiranter godtas, vilket för övrigt ligger i linje med vad som har förordats i de aktuella motionerna. Utskottet anser vidare att regeringen mot bakgrund av vad här sagts bör utarbeta och för riksdagen framlägga en flerårsplan för aspirantantagningen under kommande budgetår.

Med anledning av utskottets ställningstagande beträffande antalet aspiranter bör anslaget för Rikspolisstyrelsen ökas med 50 milj. kr.

dels att utskottets hemställan under moment 1 bort ha följande lydelse:

> 1. beträffande *medelsberäkningen och antagning av polisaspiranter* att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ju217 i denna del (yrkande 1) och motion 1986/87:Ju809 i denna del (yrkande 3) samt med anledning av motion 1986/87:Ju205, motion 1986/87:Ju225 i denna del (yrkandena 1 och 2), motion 1986/87:Ju236 i denna del (yrkande 1), motion 1986/87:Ju403 i denna del (yrkande 10), motion 1986/87:Ju630 i denna del (yrkande 2), motion 1986/87:Ju635 i denna del (yrkande 1),

motion 1986/87:Ju808 i denna del (yrkandena 1, 2 och 3) och motion 1986/87:Ju818 ävensom regeringens förslag *dels* som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om aspirantantagningen, *dels* till *Rikspolisstyrelsen* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 582 529 000 kr.

2. Medelsberäkningen och antalet polismanstjänster m. m. (punkt 4, mom. 1)

Björn Körlof (m), Arne Svensson (m) och Göran Ericsson (m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 12 med "Utskottet anser" och slutar på s. 13 med "motion 231" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den medelsanvisning som regeringen – utan tillämpning av huvudförslaget om besparingar – har beräknat får godtas utom såvitt avser antalet nya tjänster. Härvidlag är det enligt utskottets mening nödvändigt med ytterligare tjänster för bekämpning av våldsbrottsligheten. Utskottet delar uppfattningen i motion 809 att antalet nya tjänster för insatser mot våldsbrott i enlighet med rikspolisstyrelsens förslag bör bestämmas till 75. Vidare är det enligt utskottets uppfattning angeläget att också de 20 tjänster som enligt regeringens förslag skall användas för eko-brottsbekämpning i stället avsätts för att bekämpa våldsbrottsligheten.

Utskottets inställning i fråga om antalet nya tjänster innebär att anslaget till den lokala polisorganisationen i enlighet med yrkandet i motion 809 skall ökas med 5 milj. kr. Vad utskottet anfört om nya polismanstjänster bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *medelsberäkningen och antalet polismanstjänster m. m.*

a) att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Ju225 i denna del (yrkandena 3 och 4), motion 1986/87:Ju231, motion 1986/87:Ju236 i denna del (yrkandena 2 och 3), motion 1986/87:Ju808 i denna del (yrkande 4) och regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om antalet nya polismanstjänster,

b) att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ju809 i denna del (yrkande 4) och med anledning av motion 1986/87:Ju808 i denna del (yrkande 5) och regeringens förslag till *Lokala polisorganisationen* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 4 958 784 000 kr.

3. Medelsberäkningen och antalet polismanstjänster m. m. (punkt 4, mom. 1)

Elving Andersson (c) och Ingbritt Irhammar (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 12 med "Utskottet anser" och slutar på s. 13 med "motion 231" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att den medelsanvisning som regeringen – utan tillämpning av huvudförslaget om besparingar – har beräknat får godtas utom såvitt avser antalet nya tjänster. Härvidlag är det enligt utskottets mening nödvändigt

med 100 nya tjänster, vilka bör inrättas i storstadsområden och andra större tätorter, där brottsutvecklingen de senaste åren varit särskilt ogynnsam. Utskottets inställning överensstämmer med den som uttrycks i motion 808 och innebär att övriga nu aktuella motionsyrkanden blir väsentligen tillgodosedda.

Utskottets inställning i fråga om antalet nya tjänster innebär att anslaget till den lokala polisorganisationen i enlighet med yrkandet i motion 808 skall ökas med 6 milj. kr. Vad utskottet anfört om antalet nya tjänster bör ges regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 1 bort ha följande lydelse:

1. beträffande *medelsberäkningen och antalet polismanstjänster m. m.*

a) att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Ju225 i denna del (yrkandena 3 och 4), motion 1986/87:Ju231, motion 1986/87:Ju236 i denna del (yrkandena 2 och 3), motion 1986/87:Ju808 i denna del (yrkande 4) och regeringens förslag som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört om antalet nya polismanstjänster,

b) att riksdagen med bifall till motion 1986/87:Ju808 i denna del (yrkande 5) samt med anledning av motion 1986/87:Ju809 i denna del (yrkande 4) och regeringens förslag till *Lokala polisorganisationen* för budgetåret 1987/88 anvisar ett förslagsanslag av 4 959 784 000 kr.

4. Fördelningen mellan polismyndigheter (punkt 4, mom. 2)

Elving Andersson (c) och Ingbritt Irhammar (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 15 börjar med "Riksdagen fattade" och slutar med "till motionerna" bort ha följande lydelse:

Enligt det ovan återgivna beslutet om resurstilldelning m. m. ankommer det visserligen på regeringen att ombesörja fördelningen av resurserna mellan polismyndigheterna. Enligt utskottets uppfattning innebär detta dock inte hinder för riksdagen att t. ex. i samband med anslagsbehandlingen anlägga synpunkter på resursfördelningen. Inte minst mot bakgrund av utskottets uttalande vid riksdagsbehandlingen år 1985 – nämligen att riksdagen måste ägna fortlöpande uppmärksamhet åt den nya organisationens funktionsduglighet och ändamålsenlighet – framstår det som uppenbart att riksdagen nu bör ta ställning till de förslag som framlagts av rikspolisstyrelsen om omfördelning av polismanstjänster. I sammanhanget bör nämnas att till grund för omfördelningsförslaget ligger den första översynen av resursfördelningen inom polisväsendet som gjorts sedan år 1965.

Om omfördelningsförslaget vill utskottet anföra följande.

Den i och för sig nödvändiga förstärkningen av polisens resurser i storstadsområdena och vissa större tätorter går enligt rikspolisstyrelsens omfördelningsförslag ut över polisens verksamhet i övriga delar av landet. En sådan omfördelning kan utskottet inte godta. Förstärkningen av polisresurserna i bl. a. storstadsområdena bör i stället ske genom att nya polismanstjänster inrättas där. Utskottet anser sålunda att rikspolisstyrelsens förslag till omfördelning av polismanstjänster inte kan läggas till grund för ett beslut.

Saken bör på nytt övervägas och ett förslag – grundat på de riktlinjer som angetts ovan – föreläggas riksdagen. Detta bör riksdagen med anledning av de här aktuella motionerna som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 2 bort ha följande lydelse:

2. beträffande *fördelningen mellan polismyndigheter*

att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Ju211, motion 1986/87:Ju212, motion 1986/87:Ju214, motion 1986/87:Ju220, motion 1986/87:Ju221, motion 1986/87:Ju222, motion 1986/87:Ju227, motion 1986/87:Ju228, motion 1986/87:Ju230 i denna del (yrkande 1), motion 1986/87:Ju232, motion 1986/87:Ju233, motion 1986/87:Ju234, motion 1986/87:Ju237 och motion 1986/87:Ju808 i denna del (yrkande 6) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i detta hänseende.

5. Åtgärder mot våldsbrottsligheten (punkt 4, mom. 3)

Karin Ahrland (fp), Björn Körlof (m), Hans Petersson i Röstånga (fp), Arne Svensson (m), Elving Andersson (c), Göran Ericsson (m) och Ingbritt Irhammar (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar på s. 16 med "Enligt utskottets" och slutar på s. 17 med "i nu berörda delar" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är utvecklingen beträffande våldsbrotten så oroväckande att en ytterligare koncentration av resurser på bekämpning av denna brottslighet är nödvändig. Vad utskottet finner särskilt allvarligt är att våldsbrotten blivit allvarligare och att användning av vapen blir allmer vanligt. För att kunna möta de berättigade önskemål som allmänheten – inte minst äldre människor – har om aktivare polisinsatser och för att bättre kunna leva upp till den prioritering mot våldsbrotten som måste ske bör enligt utskottets mening samtliga nya polismanstjänster användas för insatser mot våldsbrottsligheten, dvs. också de 20 tjänster som enligt regeringens förslag avsätts för eko-brottsbekämpning. Utskottet delar således de synpunkter som beträffande åtgärder mot våldsbrottsligheten kommer till uttryck i motionerna 217, 808 och 809.

Vad utskottet sålunda anfört bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

dels att utskottets hemställan under moment 3 bort ha följande lydelse:

3. beträffande *åtgärder mot våldsbrottsligheten*

att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Ju217 i denna del (yrkande 2), motion 1986/87:Ju808 i denna del (yrkande 8) och motion 1986/87:Ju809 i denna del (yrkandena 1 och 2) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i detta hänseende.

Karin Ahrland (fp), Björn Körlof (m), Hans Petersson i Röstånga (fp), Arne Svensson (m), Elving Andersson (c), Göran Ericsson (m) och Ingbritt Irhammar (c) anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 17 som börjar med "Nu redovisade" och slutar med "808 i berörda delar" bort ha följande lydelse:

Med hänsyn till den stora betydelse för bekämpandet av framför allt våldsbrottsligheten men också med hänsyn till de viktiga uppgifter för den allmänna ordningshållningen i stort och – inte minst – för allmän polisiär service som kvarterspolisverksamheten innebär är det enligt utskottets mening viktigt att särskilt framhålla betydelsen av att kraven på ökade satsningar härvidlag blir vederbörligen uppmärksammade vid de prioriteringar som sker regionalt och lokalt.

Vad utskottet sålunda anfört ligger i linje med vad som beträffande kvarterspolisens betydelse kommit till uttryck i motionerna 640, 802 och 808. Utskottets uttalanden bör ges regeringen till känna för att beaktas i verksamhetsplaneringen för de kommande budgetåren.

dels att utskottets hemställan under moment 4 bort ha följande lydelse:

4. beträffande *kvarterspolisverksamheten*

att riksdagen med anledning av motion 1986/87:Ju640 i denna del (yrkande 1), motion 1986/87:Ju802 i denna del (yrkande 7) och motion 1986/87:Ju808 i denna del (yrkande 7) som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört i detta hänseende.

Särskilda yttranden

1. Fördelningen mellan polismyndigheter (punkt 4, mom. 2)

Karin Ahrland (fp), Björn Körlof (m), Hans Petersson i Röstånga (fp), Arne Svensson (m) och Göran Ericsson (m) anför:

I likhet med vad utskottet i andra sammanhang anfört vid liknande problemställningar finner vi det inte möjligt att prioritera behoven vid en eller flera polismyndigheter framför säkerligen lika angelägna behov vid andra polismyndigheter. Det bör i stället ankomma på regeringen att efter samråd med berörda myndigheter fatta sådana beslut. En förutsättning härför är självklart att de beslut som regeringen då överväger inte är så genomgripande att de kan sägas rubba de principer som lagts fast av riksdagen genom tidigare fattade beslut. Det ligger enligt vår mening i sakens natur att beslut av sådan karaktär måste underställas riksdagen för prövning.

Rikspolisstyrelsens förslag till omfördelning av polismanstjänster kan i och för sig få stor betydelse såväl för de polismyndigheter som enligt förslaget får personalförstärkningar som för de myndigheter som får avstå personal. Med hänsyn till omfattningen av förslaget – det berör endast omkring 2 % av de ifrågavarande tjänsterna – anser vi dock i enlighet med vårt nyss angivna principiella ställningstagande att någon riksdagens prövning inte är erforderlig i detta fall. Däremot anser vi – också i likhet med utskottet – att resultatet

av regeringens nu pågående överväganden i lämpligt sammanhang bör redovisas för riksdagen.

2. Polisstyrka för särskilt allvarliga händelser (punkt 4, mom. 6)

Björn Körlof (m), Arne Svensson (m) och Göran Ericsson (m) anför:

Utskottets inställning till frågan om en särskild beredskapspolis fäster enligt vår mening på ett riktigt och seriöst sätt uppmärksamheten på att vårt land har kommit att bli kännbart påverkat av den internationella vålds- och terrorvågen. Det är också uppenbart att den nuvarande beredskapen på olika sätt måste reorganiseras och förbättras. Vi vill framhålla att utskottets inställning till frågan om en särskild beredskapspolis enligt vår mening inte utesluter att framgent ytterligare överväganden beträffande frågan om organisation m. m. för en beredskap av nu ifrågavarande slag kan bli aktuella med anledning av bl. a. de ställningstaganden som utredningsarbetet till följd av mordet på Olof Palme kan komma att leda till.

Innehållsförteckning

1. Rikspolisstyrelsen ... 1
Motioner ... 1
Utskottet ... 3
Inledning ... 3
Antagning av polisaspiranter ... 3
Integration av polisutbildningen ... 4
Polisyrkets krav ... 6
Utskottets hemställan ... 7
2. Polisverksamheten rörande brott mot rikets säkerhet m. m. ... 7
Utskottet ... 7
3. Statens kriminaltekniska laboratorium ... 8
4. Lokala polisorganisationen ... 8
Motioner ... 8
Utskottet ... 11
Inledning ... 11
Medelsberäkningen m. m. ... 12
Fördelningen av tjänster mellan polismyndigheter ... 13
Motionerna ... 13
Bakgrund ... 13
Utskottets överväganden ... 15
Riktlinjer för resursanvändningen m. m. ... 15
Polisstyrka för särskilt allvarliga händelser ... 20
Återkrävande av pass och körkort vid dödsfall ... 21
Utskottets hemställan ... 21
5. Utrustning m. m. för polisväsendet ... 22
6. Underhåll och drift av motorfordon m. m. ... 22
7. Gemensam kontorsdrift m. m. inom kvarteret Kronoberg ... 22
8. Diverse utgifter ... 22
9. Byggnadsarbeten för polisväsendet ... 23
Motioner ... 23
Utskottet ... 24
Reservationer ... 26
1. Medelsberäkningen och antagning av polisaspiranter (punkt 1, mom. 1) (m, fp, c) ... 26
2. Medelsberäkningen och antalet polismanstjänster m. m. (punkt 4, mom. 1) (m) ... 27
3. Medelsberäkningen och antalet polismanstjänster m. m. (punkt 4, mom. 1) (c) ... 27
4. Fördelningen mellan polismyndigheter (punkt 4, mom. 2) (c) ... 28
5. Åtgärder mot våldsbrottsligheten (punkt 4, mom. 3) (m, fp, c) 29
6. Kvarterspolisverksamheten (punkt 4, mom. 4) (m, fp, c) ... 30
Särskilda yttranden ... 30
1. Fördelningen mellan polismyndigheter (punkt 4, mom. 2) (m, fp) ... 30
2. Polisstyrka för särskilt allvarliga händelser (punkt 4, mom. 6) (m) ... 31

gotab Stockholm 1987 12768